

ТОГТООЛ

2025 оной декабриин 11

№ 750

Улаан-Үдэ хото

**«Буряад хэлэнэй оршондо шудалалгын программа бээлүүлдэг
нютагай засагай хургуулийн урдахи болбосоролой эмхинүүдэй,
юрэнхы болбосоролой эмхинүүдэй, нэмэлтэ болбосоролой эмхинүүдэй
хүмүүжүүлэгшэдэй нара бүрийн мүнгэн хүсэлдүүлгэ тухай»
Буряад Уласай Засагай газарай 2022.11.16-ай №706
тогтоолдо хубилалтануудые оруулха тухай**

Буряад Уласай Хуули бээлүүлхын тула 1992.06.10-ай №221-ХП «Буряад уласай арадуудай хэлэнүүд тухай» болон Буряад уласай Хуулийн 2014.03.07-ой №383-V «Буряад хэлэ Буряад Уласай гүрэнэй хэлэн гэжэ дэмжэлгын хэмжээнүүд тухай» Буряад Уласай Засагай газар **тогтооно**:

1. «Буряад хэлэнэй оршондо шудалалгын программа бээлүүлдэг нютагай засагай хургуулийн урдахи болбосоролой эмхинүүдэй, юрэнхы болбосоролой эмхинүүдэй, нэмэлтэ болбосоролой эмхинүүдэй мүнгэн урмашуулга тухай» гэхэн Буряад Уласай Засагай газарай 2022.11.16-ай №706 тогтоолдо удаадахи хубилалтануудые оруулха (Буряад Уласай Засагай газарай тогтоолой найруулгаар 2024.06.25-ай №366):

1.1. 2-дохи пунктда «хабсаргалтануудые баталха» гэхэн үгэнүүдэй удаа «хубаарилгын Онол арга ба» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ.

1.2. Буряад хэлэнэй оршондо шудалалгын программа бээлүүлдэг, хургуулийн урдахи болбосоролой эмхинүүдые, юрэнхы болбосоролой эмхинүүдые, нэмэлтэ болбосоролой эмхинүүдые хангалгада нютагай засагай аймагуудай болон хотын тойрогуудай бюджетүүдтэ уласай бюджетһээ бюджетүүд хоорондын бусад мүнгэн туһаламжануудые үзүүлхэ Дүримүүдтэ:

1.2.1. Нэрэмжэдэнь, 1-дэхи пунктда «Дүримүүд» гэхэн үгыг «хубаарилгын Онол арга ба Дүримүүд» гэжэ хэлгэхэ.

1.2.2. 2-дои пункт удаадахи найруулгар бэшэхэ:

«2. Буряад хэлэнэй оршондо оруулха программа бээлүүлдэг, болбосоролой ажал ябуулга бээлүүлдэг эмхинүүдэй багшын ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй тушаалнуудай, болбосоролой эмхинүүдэй

хүтэлбэрилэгшэдэй тушаалнуудай нэрын согсолборёор хараалагдаһан «хүмүүжүүлэгшэ» гэхэн тушаал эзэлдэг, Оросой Холбоото Уласай засагай газарай 2022.02.21-эй №225 тогтоолоор баталагдаһан нютагай засагай хургуулийн урдахи болбосоролой эмхинүүдэй, юрэнхы болбосоролой эмхинүүдэй, нэмэлтэ болбосоролой эмхинүүдэй багшын ажалай хүдэлмэрилэгшэд түлбэридэ эрхэтэй.

Тус Онол арга ба Дүримүүдэй зорилгоор буряад хэлэнэй оршондо оруулалга хадаа багшын гуримтай үенүүдтэ үхибүүдтэй харилсаан, буряад хэлэн дээрэ болбосоролой эмхиин хуралсалай түсэбөөр хүгжэлтын табан халбариин хэмжээндэ сэхэ болбосоролой ажал ябуулга эмхидхэлгэ болоно.

Бусад бюджетүүд хоорондын мүнгэн шэлжүүлгэнүүдые үгэлгэ ээлжээтэ мүнгэн хангай жэлэй ба түсэбтэ хугасаагай уласай бюджет тухай буряад уласай хуулийн ёһоор тус Онол аргын ба Дүримүүдэй 3-дахи пунктда заагдаһан зорилгонуудта Буряад Уласай болбосоролой болон эрдэм ухаанай Яаманда хүргэгдэһэн зохистой мүнгэн хангай жэлэй бюджетэй һомололгонуудай ба бюджетэй уялгануудай хизаартай хэмжээнүүдэй хэм соо бээлүүлэгдэдэг.».

1.2.3. 4-дэхи пунктда «Оросой Холбоото Уласай гүрэнэй бюджетһээ гадуур жасануудта нийгэмэй даадхалай талаар түлбэринүүдэй Оросой Холбоото уласай ажалай хууляар» гэхэн үгэнүүдые «уялгата пенсиин даадхалда, саг зуура ажал хэжэ шадахагүй болоһон ушарта ба эхэнэртэй холбоотой уялгата нийгэмэй даадхалда, үйлэдбэридэ гэнтын аюулһаа ба мэргэжэлтэ үбшэнүүдһээ, уялгата эмнэлгын даадхалда даадхалай хубита түлбэринүүдэй хууляар» гэжэ хэлгэхэ.

1.2.4. Удаадахи удхатай 4.1 - 4.2-дохи пунктнуудые нэмэхэ:

«4.1. Энэ бүлэгтэ буряад хэлэнэй оршондо оруулдаг хүмүүжүүлэгшэдэй тооһоо дулдыдангүй, гурбан мянган түхэригэй түлбэри нэгэ бүлэгтэ хараалагданхай.

4.2. Буряад хэлэнэй оршондо оруулан, хүүгэдэй бүлэгүүдтэ хүмүүжүүлэгшые хэлгэхэдэ, һара бүрийн мүнгэн урмашуулгын түлбэри энэ бүлэгэй хүмүүжүүлэгшэдтэ ажаллаһан сагтай тэнсүүгээр хэгдэдэг.».

1.2.5. 7-дохи пунктда «тус сангай жэлэй ба түсэбтэ үеын уласай бюджет тухай хууляар ба (али) Буряад Уласай Засагай газарай захирамжын ёһоор абтаһан» гэхэн үгэнүүдые «ээлжээтэ сангай жэлэй ба түсэбтэ үеын уласай бюджет тухай Буряад Уласай хууляар ба (али) тэрэнэй ёһоор ээлжээтэ сангай жэлэй феввалийн 15 болотор Буряад Уласай Засагай газарай гуримшуулгын хуулита шийдхэбэринүүдээр, бюджетэй баримта бэшэгүүдые Оросой Холбоото Уласай хууляар хараалагдаһан ушаралнуудай хойноһоо баталан абалгын» гэжэ хэлгэхэ.

1.2.6. 8-дахи пункт удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«8. Бюджетүүд хоорондын бусад мүнгэн шэлжүүлгэ үгэхын тула нютагай засагай байгууламжануудые шэлэн абалгын шалгуур хадаа буряад хэлэнэй оршондо оруулха программа бээлүүлдэг нютагай засагай хургуулийн урдахи болбосоролой эмхинүүдэй, юрэнхы болбосоролой

эмхинүүдэй, нэмэлтэ болбосоролой эмхинүүдэй үхибүүдэй бүлэгүүдэй һуралсалай жэлэй эхиндэ уридшалан багсаамжалагдаһан тооһоо уламжалан, һара бүрийн мүнгэн урмашуулга үгэхэ нютагай засагай байгууламжын хэрэгсээлэй бии байлга болоно.

Бусад бюджетүүд хоорондын мүнгэн шэлжүүлгэ үгэхын болон хэлсээ баталхын тула нютагай засагай байгууламжын захил тус Онол аргын ба Дүримүүдэй хабсаргалтада зохистой түхэлөөр бусад бюджетүүд хоорондын мүнгэн шэлжүүлгэнүүдые үгэхөөр хараалагдаһан мүнгэн һангай жэлэй январийн 20-һоо орой бэшэ Яаманда эльгээгдэдэг.».

1.2.7. 2-дохи пункт удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«12. Бюджетүүд хоорондын бусад мүнгэн шэлжүүлгын нютагай засагай байгууламжын бюджеттэ үгтэхэ хэмжээн (T_i) иимэ томьёото тодорхойлолтоор элирхэйлэгдэдэг:

$$T_i = B \times (P_k + C_n) \times C_i \times M \times 1,302, \text{ хаана:}$$

T_i - i -н нютагай засагай байгууламжын бюджеттэ үгтэхэ бусад бюджетүүд хоорондын мүнгэн шэлжүүлгын хэмжээн, тоо бодолгын дүримүүдээр запятойай удаа арбанай нэгэ тэмдэгтэй тэгшэлэгдэһэн, мян. түхэриг;

B - 3,0 мянг. түхэриг - буряад хэлэнэй оршондо оруулха программа бээлүүлдэг нютагай засагай һургуулийн урдахи болбосоролой эмхинүүдэй, юрэнхы болбосоролой эмхинүүдэй, нэмэлтэ болбосоролой эмхинүүдэй хүмүүжүүлэгшэдтэ һара бүрийн мүнгэн урмашуулгын түлбэрийн хэмжээн; P_k - холбоото уласай хуули ёһонуудаар ба Буряад Уласай хуули ёһонуудаар тогтоогдоһон салинда аймагай үдхэгшэнүүд;

C_n - холбоото уласай хуули ёһонуудаар ба Буряад Уласай хуули ёһонуудаар тогтоогдоһон холын хойто зүгэй аймагуудта ба тэдэндэ адлидхагдаһан нютагуудта ажалай стажай түлөө түрэсын нэмэлтэ түлбэринүүд;

C_i - i -болотор нютагай засагай байгууламжын мэдүүлһэн һургуулийн урдахи болбосоролой нютагай засагай эмхинүүдтэ, юрэнхы болбосоролой эмхинүүдтэ, нэмэлтэ болбосоролой эмхинүүдтэ буряад хэлэнэй оршондо оруулалгын программын бээлүүлэгдэдэг хүүгэдэй бүлэгүүдэй тоо, хэс.;

M - буряад хэлэнэй оршондо оруулха программа бээлүүлдэг хүмүүжүүлэгшэдтэ һара бүрийн мүнгэн урмашуулга түлэгдэдэг һарануудай тоо (12);

1,302 - P_k ба C_n хараада абан, һара бүрийн мүнгэн урмашуулгаһаа уялгата пенсийн даадхалда, саг зуура ажал хэжэ шадахагүй болоһон ушарта ба эхэнэртэй холбоотой уялгата нийгэмэй даадхалда, уялгата эмнэлгын даадхалда - 30 хуби, үйлэдбэридэ гэнтын аюулһаа ба мэргэжэлтэ үбшэнүүдһээ уялгата нийгэмэй даадхалда - 0,2 хуби даадхалай хубита түлбэринүүдые нэмэжэ тоололго.».

1.2.8. 14-дэхи пункт удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«14. Тоосоото мүнгэн һангай жэлдэ нютагай засагай байгууламжын

бюджетүүд хоорондын бусад мүнгэн шэлжүүлгэнүүдые ашаглалгын ашаг урын сэгнэлтэ Яаман тоосоото мүнгэн һангай жэлэй дүнгүүдээр хэлсээндэ тогтоогдоһон ба нютагай засагай байгууламжын бодото туйлаһан бюджетүүд хоорондын бусад мүнгэн шэлжүүлгэнүүдые ашаглалгын үрэ дүнгэй харуулалтын тоо тэмдэг - буряад хэлэнэй оршондо оруулалгын программын бээлүүлэгдэжэ байһан нютагай засагай хургуулиин урдахи болбосоролой эмхинүүдтэ, юрэнхы болбосоролой эмхинүүдтэ, нэмэлтэ болбосоролой эмхинүүдтэ хүүгэдэй бүлэгүүдэй тоо зэргэсүүлгын үндэһөөр бээлүүлдэг, хэс.».

1.2.9. 17-дохи пунктын гурбадахи абзац удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«Чф - буряад хэлэнэй оршондо оруулха программын бээлүүлэгдэжэ байһан нютагай засагай хургуулиин урдахи болбосоролой эмхинүүдтэ, юрэнхы болбосоролой эмхинүүдтэ, нэмэлтэ болбосоролой эмхинүүдтэ үхибүүдэй бүлэгүүдэй бодото тоо, хэс.;».

1.2.10. 19-дэхи пунктда «тус Дүримүүдээр» гэхэн үгэнүүдые «тус Онол аргаар ба Дүримүүдээр» гэжэ хэлгэхэ.

1.2.11. Тус тогтоолой хабсаргалтын ёһоор хабсаргалта нэмэхэ.

2. Тус тогтоол албан ёһоор толилогдоһон үдэрһөө хүсэндөө орохо.

**Буряад Уласай Толгойлогшо -
Буряад Уласай Засагай
газарай Түрүүлэгшэ**

А. Цыденов

*Хабсаргалта ород хэлэн дээрэ үгтэнэ

Болбосоролой болон эрдэм ухаанай яаман түлэб дурадхаа
утаһан 21-35-97